

Vaasan hallinto-oikeuden lausuntopyyntö, yhteislupapäätös, maa-aines- ja ympäristölupa Haapasora Oy / Lausunto

YMPLTK 18.02.2026 § 12
101/11.01.00.05/2025

Vaasan hallinto-oikeus on 15.1.2026 pyytänyt lausuntoa Äänekosken kaupungin ympäristölautakunnalta ympäristöpäällikön 29.9.2025 § 6 tekemästä, Haapasora Oy:lle myöntämästä yhteislupapäätöksestä. Päätöksestä on jätetty kaksi valitusta; mielipiteen jättäjän ja hakijan puolesta.

Pollari Leena ja Vilho ovat 5.11.2025 jättämässään ja 7.12.2025 täydentämässään valituksessaan vaatineet, ettei ottoa uloteta alueen itäosaan maisemahaitan vuoksi. Valitettu on myös siitä, ettei päätökseen ole liitetty leikkaus- ja karttakuvia toiminnasta.

Haapasora Oy on 7.11.2025 jättänyt seuraavan valituksen:

Valittaja Haapasora Oy vaatii, että:

1. päätöstä ja sen lupamääräystä 3 muutetaan siten, että ”Arkipyhinä toimintaa ei sallita. Viikonloppuna kuormaus ja kuljetus sallitaan 7.00-18.00 välisenä aikana. 15.6.-31.7. välisenä aikana toiminta on kielletty kuormausta ja kuljetusta lukuun ottamatta”;
2. päätöstä ja sen lupamääräystä 9 muutetaan siten, että ”laskeutusaltaista tulee ottaa pintavesinäyte kolmen (3) vuoden välein, mikäli ei ole vuosittaisten valvontakäyntien yhteydessä syytä epäillä pintaveden laatua”;
3. päätöstä ja sen lupamääräystä 12 ja lupamääräystä 19 muutetaan siten, että:

”Maisemointityöt lupa-ajan päättyessä toteutetaan siltä osin aluetta, josta kallioaines on louhittu eikä kyseiselle alueelle olla haettu tai hakemassa jatkolupaa. Mahdollinen jatkolupa tulee hakea hyvissä ajoin ennen nyt myönnetyn luvan umpeutumista. Ellei jatkolupaa ole haettu tai haeta, maisemointityöt tulee toteuttaa koko suunnitelmaalueella tämän luvan voimassaoloaikana” ja lisäksi niin, että:

”Ottorintauksen korkeuden noustessa yli 10 metriin, luiskattava kaltevuus on 1:1”;

4. päätöstä muutetaan siten, että luvan tulee olla voimassa kymmenen (10) vuotta lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulosta;
5. päätöstä muutetaan siten, että luvan hakijan tulee ennen toiminnan aloittamista asettaa 41 800 euron suuruinen vakuus mahdollisten alueen jälkihoidosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi; ja

6. Äänekosken kaupunki veloitetaan korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa laillisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua päätöksen antamisesta. Tähänastiset asianajolliset oikeudenkäyntikulut ovat 5 740 euroa (alv 0) ja asiantuntijalausunnon sekä muun asiantuntijapalvelun kulut 2 880 (alv 0) ja tämän lisäksi hallinto-oikeuden oikeudenkäyntimaksu 310 euroa, eli yhteensä 8 930 euroa (alv 0).

Valituksessa todetaan, että lupamääräyksistä pääosa ovat sinänsä hakijan hyväksyttävissä eikä päätöstä vaadita kumottavaksi vaan

ainoastaan muutettavaksi, koska osa lupapäätöksen lupamääräyksistä on sellaisia, jotka aiheuttavat hakijalle maa-aineslain (555/1981) 11 § 4 §:ssä tarkoitettua kohtuutonta haittaa ja vahinkoa, minkä lisäksi nämä määräykset ovat lain vastaisia ja kohtuuttomia jäljempänä tarkemmin yksilöidyn mukaisesti. Muutosta vaaditaan määräyksiin 3, 9, 12 ja 19, minkä lisäksi haetaan muutosta lupapäätöksen voimassaoloaikaan ja vakuuden määrään. Valitusta perustellaan yhteenvetona myös seuraavasti: Ottaen huomioon Arto Laitisen antama asiantuntijalausunto, ”lähimmän kiinteistön” antama myönteinen lausunto sekä mielipiteen antaneiden asukkaiden yli 1 kilometrin etäisyys ottoalueesta ja huomioiden melumittausten tulokset ja ottoalueen laajenemissuunta sekä erityisesti edellä mainitut laajalti velvoittavat lupamääräykset 6-8, pois lukien ne, joiden osalta vaaditaan muutosta, sekä huomioiden muutkin asiaan vaikuttavat seikat, kuten edellä esitetyt työturvallisuus- ja tuotanto-, taloudelliset, tien asfaltointi- yms. näkökohdat, on valituksenalainen ratkaisu, jossa räjäytys-, murskaus-, poraus- ja rikotustoiminta kiellettäisiin kokonaan juuri huippusesongin kannalta kriittisimpänä aikana toukokuussa (ja kesäkuun alussa) sekä elokuussa, selvästi suhteettoman pitkälle menevä, kohtuuton, hakijalle selvästi vahingollinen ja haitallinen, eikä suojattavana oleva yksityinen etu edellytä näin ankaraa rajoitusta, etenkin toukokuulle, vaan lupamääräykset 6-8 antavat, huomioiden mm. viranomaisen oikeus jopa keskeyttää toiminta, täysin riittävän suojan niille, joihin pöly-, melu tms. vaikutukset voisivat kohdistua. Jos nyt asetettu rajoitus jäisi voimaan tällaisenaan tarkoittaisi se kaksinkertaista ja jopa päällekkäistä velvoitetta, jolle ei ole mitoituksessa huomioitava hallintolain 6 §:stä ilmenevä suhteellisuusperiaatekin huomioiden laillisia perusteita. Asetettua rajoitusta on suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteen sekä maa-aineslain säännösten vastaisena ja kohtuuttomana muutettava.

Haapasoran valituskohtien perustelut tiivistettynä:

1. Maa-aineslaki, ympäristönsuojelulaki tai muraus-asetus tai muutkaan sovellettavat säännökset eivät edellytä maa-ainesten ottotoiminnalle erityisesti kesäaikaan kohdistuvia rajoituksia. Harkinnanvaraisena rajoituksena tällainen rajoitus on mahdollista antaa, edellyttäen, että rajoitus ei saa aiheuttaa hakijalle sellaista haittaa ja vahinkoa, jota on pidettävä hankkeen laajuuteen ja hänen saamaansa hyötyyn nähden kohtuuttomana. Rajoituksen osalta tulee huomioida lisäksi hallintolain 6 §:ssä tarkoitettu suhteellisuusperiaate, sekä yhdenvertaisuusperiaate. Nykyinen rajoitus 1.5.-30.8. aiheuttaa hakijalle hankkeen pieni laajuus ja hakijan saama hyöty huomioiden kohtuutonta haittaa ja vahinkoa, on kestoltaan liiallinen, kohdistuu pahiten sesonkiajan toimintojen kannalta keskeiseen toukokuuhun, lisää kustannuksia ja riskejä, minkä lisäksi rajoitus loukkaa suhteellisuusperiaatetta ja yrittäjien yhdenvertaisuutta.

Kesäajan rajoitusaikaa 1.5.-30.8. on perusteltu valituksenalaisessa päätöksessä ELY-keskuksen lausunnoilla ja mielipiteillä sekä lähimmän asutuksen läheisyydellä. ELY-keskus esitti lausunnossaan kesäajan rajoitusta, sillä perusteella, että lähin talo sijaitsee 330

metrin päässä (*"tässä tulee erityisesti huomioida em. kiinteistön etäisyys ja sen vuoksi toiminta-aika tulisi rajata kesäajan (1.5.-31.9.) ulkopuolelle."*). ELY- keskus ei esittänyt rajoitusta kauempana yli 1 km päässä olevien mielipiteen antaneiden kiinteistöjen/asuntojen perusteella.

Lähin asukas/kiinteistö on antanut valituksen liitteeksi 4 oheistetun lausunnon, jossa todetaan muun muassa, että asukas on asunut kiinteistöllä koko ajan kun Haapasora Oy on harjoittanut kallion murskausta ja kuljettamista ja lausunnon antajalla ei ole ollut aiemmasta toiminnasta, eikä nyt haettavan uudenkaan luvan osalta, mitään huomautettavaa, jonka vuoksi lausunnon antaja ei ole reagoinut lupaviranomaisen kuulemiskirjeeseen. Annetun lausunnon mukaan Äänekosken ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus ovat turhaan tulkinneet [REDACTED] omistamaa "lähin talo" liian tiukasti ja kohtuuttomasti Haapasora Oy:n osalta ja lausunnon antaja pitää kohtuuttomana lupaehtoa, että asuttamansa talon läheisyyden vuoksi yritykselle ei sallittaisi 1.5.-31.8. välisenä aikana murskaamista, poraamista, rikutusta ja räjähdyksiä. Lausunnossa myös katsotaan täysin riittäväksi, että Haapasora Oy:lle asetetaan rajoitusajaksi ainoastaan 15.6.-31.7., kuormausta ja kuljetusta lukuun ottamatta. Nyt kun toiminta laajenee pois päin valittajien kiinteistöistä, kohdistuvat vaikutukset länteen. Koskien väitettyjä pölyhaittoja, lähin kiinteistö ei ole antamassaan lausunnossa ilmoittanut mitään pölyhaittoja aiemmassa toiminnassa ja mielipiteen antajien näkemykset valittaja kiistää kokonaisuudessaan. Tueksi on esitetty vuonna 2023 suoritettu melumittaus, jonka tulosten perusteella louhoksen toiminnasta ei aiheudu meluhaittaa asuitalueille lähimmille kiinteistöille.

Kaavamainen rajoitus toukokuulle (kesäkuun alku) ja elokuulle toistuessaan aiheuttaisi hankkeen koko elinkaaren aikana kohtuuttoman suuria taloudellisia menetyksiä. Valituksenalainen päätös on lisäksi, siltä osin kuin se rajoittaa toimintaa ajalla 1.5.-31.8., jyrkässä ristiriidassa saman lupaviranomaisen Sumiaistentien tapauksessa tekemän ratkaisun kanssa (5.8.2022, 11 §). Kyseisessä tapauksessa lähin asunto sijaitsee samalla etäisyydellä (320 metrin päässä) ottoalueesta kuin valituksen alaisessa tapauksessa. ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että toiminta-aika tulisi kyseisen 320 metrin päässä sijaitsevan kiinteistön läheisyyden vuoksi rajoittaa kesäajan ulkopuolelle (1.5.-31.9.), mutta Äänekosken ympäristölupaviranomainen ei asettanut hakijalle kesäaikaa koskevia rajoituksia.

2. Vaatimusta on perusteltu siten, että kohtuullista olisi ottaa pintavesinäyte kolmen vuoden välein, mikäli ei ole vuosittaisten valvontakäyntien yhteydessä syytä epäillä pintavesien laatua. Valittaja vetoaa Laitisen asiantuntijalausuntoon sekä suhteellisuusperiaatteeseen, jonka vastaiseksi katsoo velvoitteen.

3. Valittaja viittaa Laitisen asiantuntijalausuntoon 30.10.2025.

Alueella on kalliota eikä ole tarkoitus maisemoida koko aluetta ja lopettaa kaikkea toimintaa myönnetyn luvan aikana. Valittaja vaatii päätöstä ja määräystä muutettavaksi lisäksi seuraavasti:

"Ottorintauksen korkeuden noustessa yli 10 metriin, luiskattava

kaltevuus on 1:1” eli ei siis 1:2 kokonaisuudessaan, kuten lupapäätökseen on kirjattu.

4. Vaatimusta on perusteltu sillä, ettei päätöksessä ole annettu hakijalle oikeutta noudattaa päätöstä muutoksenhausta huolimatta, vaan vasta kun päätös on lainvoimainen.

5. Vaatimusta on perusteltu sillä, että suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaate huomoiden kohtuullinen vakuus olisi laskettava ottoalueelle, ei suunnitelma-alueelle, ja olisi tällöin 41 800 euroa. Haapasora Oy:n mielestä on perusteetonta vaatia vakuutta koko toiminta-alueelle, joka on pääosin tasaista varastoaluetta.

6. Vaadetta oikeudenkäyntikuluista Äänekosken kaupungin maksettavaksi ei ole perusteltu.

Valitukset ovat kokonaisuudessaan asian liitteenä.

Ympäristölautakunnan lausunto valituksiin

Pollarin valitus

Uudella, valituksen alaisella päätöksellä, on toimintaa laajennettu ainoastaan länteen. Itäisen ottoalueen louhinta on sallittu jo nykyisessä, voimassa olevassa yhteislupapäätöksessä (5.9.2022 13 §, liite 1, myöh. lupa 2022). Maisemahaitta, jonka valittajat ovat nostaneet esille, on huomioitu voimassa olevassa luvassa, sekä valituksenalaisessa luvassa, vaatimuksena jyrkänteiden luiskaamisesta 1:2 toiminnan loppuvaiheessa. Määräys on annettu syystä, että luiskaamalla koko ottoalue edellä mainitusti se saatetaan turvallisiksi ja se maisemoituu ympäröivään alueeseen paremmin. Alueen maisemointia tulee tehdä oton edetessä oton salliessa, jotta alue hiljalleen maisemoituu ja alkaa metsittyä. Itäisen puolen maisemoinnin tullessa ajankohtaiseksi alueelle alkaa muodostua puustoa, joka tuo näkösuojaa ottoalueelle 4-tieltä katsottuna.

Valituksenalaisessa lupapäätöksessä määräyksessä 12 on määrätty toimitettavaksi uudet leikkauspiirustukset sekä suunnitelma- ja lopputilannekartta kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaisuudesta. Lisäksi on määrätty, ettei päätöksen mukaista toimintaa saa ulottaa uudelle alueelle eli länteen ennen kuvien toimittamista. Hakemuksen lupakuvat ovat olleet nähtävillä hakemuksen kuulutuksen liitteenä. Hakemuksen mukaisiin lupakuviin ja karttoihin on päätöksen lupamääräyksissä vaadittu muutoksia luiskauksen osalta, jolloin sekaannusten välttämiseksi hakemusvaiheen lupakuvia ei ole liitetty päätökseen.

Haapasora Oy:n valitus

Lupapäätös on laadittu toimitettujen tietojen pohjalta. Hakija ei ole MURAU-asetuksen 8 §:ssä vaaditulla tavalla perustellut tarvetta viikonloppujen toiminta-ajoille, jolloin viikonlopun toiminta-aikoja ei ole sallittu. MURAU-asetuksen 8 § 2. momentin nojalla kuormaus ja kuljetus voidaan sallia perustelluista erityisistä syistä lauantaisin, kun etäisyys melulle alttiiseen kohteelle on alle 500 metriä. Tästä on nykyinen Lupa- ja valvontavirasto, entinen ELY-keskus, lausunnossaan huomauttanut, eikä hakija ole vastineessaan tähän

reagoi esittämällä perusteita. Tämä voidaan tulkita niin, ettei hakija ole vastustanut lauontain toiminta-aikojen rajaamista toiminnan ulkopuolelle. Hallinto-oikeudelle toimittamassaan valituksessa hakija on perustellut lauontain sallimista toiminnan joustavuudella ja tehokkuudella. Haapasora Oy:lla ei ole ollut lupaa aiemminkaan toimia lauontaisiin, mistä syystä perustelu tilanteen muuttumiselle on erityisesti tarpeen. Joustavuus ja tehokkuus eivät yksinään ole sellaisia erityisiä syitä, joiden perusteella toiminnan laajentamista lauontapäiville katsottaisi välttämättömäksi. Koska perustelua ei ole tuotu esille yhteislupahakemuksen käsittelyaikana, viranomaisen ei ole voinut sitä huomioda. Täten lupamääräys 3. on annettu toimitettujen tietojen pohjalta MURAUS-asetuksen mukaisesti.

Haapasora Oy vaatii valituksessaan lyhentämään päätöksessä määrättyä kesäajan rajoitusta meluavimmille toiminnoille. Haapasora Oy ei ole hakemuksessaan esittänyt kesäajan rajoittamista, eli on toisin sanoen hakenut lupaa laajentaa toimintaa kesäajalle toisin kuin nykyisessä, voimassa olevassa lupapäätöksessä (lupa 2022, liite 1) on sallittu. Huomioitavaa on myös, että hallinto-oikeudelle valituksessa esitetty vaatimus on eri, mitä Haapasora Oy on lupahakemusvaiheessa vastineessaan esittänyt; tuolloin Haapasora Oy on toimittanut esityksen toiminta-ajan rajoittamisesta 1.6. – 15.8. välisenä aikana (valituksenalainen päätös), joka on sama, mitä tällä hetkellä voimassa olevassa lupapäätöksessä (lupa 2022, liite 1) on määrätty.

Meluavimpien toimintojen rajaamista kesäajan, eli lomakauden ulkopuolelle, on vaadittu jo alueelle Haapasora Oy:lle aikanaan myönnettyssä ensimmäisessä ympäristölupapäätöksessä (YMPLTK 17.11.2009, annettu 24.11.2009 § 88, liite 2, myöh. lupa 2009). Haapasora Oy:lle on tämän jälkeen myönnetty haetun mukaisesti ympäristöluvan muutos (YMPLTK 21.2.2018, annettu 28.2.2018 § 14, liite 3, myöh. lupa 2018), jolla on sallittu toiminta myös kesäaikaan, viikonloppujen ja arkipyhien ollessa edelleen poissuljettuna.

Valitusten määrä on voimakkaasti kasvanut vuosista 2020 ja 2021 alkaen, eli kesäajan rajoitusten vapauttamisen jälkeen. Valitukset ovat ajoittuneet kuivanmaan aikaan. Mm. toiminnasta tulneiden useiden valitusten vuoksi sekä toiminnanharjoittajan itse vastineessa esittämänsä perusteella nyt voimassa olevassa lupapäätöksessä on palattu taas kesäajan rajoittamiseen. Erityistä huomiota pyydämme kiinnittämään siihen, että voimassa olevan lupapäätöksen (lupa 2022) hakemuksen käsittelyaikana lähimmältä asuinkiinteistöltä (liite 4) on tullut päinvastainen muistutus koetusta haitasta, kuin hallinto-oikeudelle toimitetussa Haapasora Oy:n valituksessa esitetty (liite 4).

Meluavimmista työvaiheista aiheutuva pölyäminen on ollut yksi merkittävä peruste kesäajan rajauksen taustalla. Toinen tähän olennaisesti liittyvä syy on se, ettei Haapasora Oy ole useina vuosina noudattanut lupamääräysten vaatimusta ilmoittaa räjäytyksistä ja murskauksista niin naapureille kuin valvovalle

viranomaisellekaan etukäteen, jolloin viranomainen ei ole pystynyt ennakoimaan ja valvomaan näitä työvaiheita. Myös muiden lupamääräysten noudattamisessa on ollut puutteita ja viranomainen on joutunut niihin kehotuksin puuttumaan (toimitetaan pyydettyä). On myös huomioitava, että pölyäminen liittyy toiminnan aktiivisuuteen; Haapasora Oy:n voimassa olevan 20 vuodelle myönnetyn lupapäätöksen (2022) mukaisesti keskimääräinen ottomäärä per vuosi olisi noin 20 000 m³ktr. Viimeisen kolmen vuoden aikana louhosalueelta on otettu kalliokiveä yhteensä 133 500 m³ktr, joka on kolmasosa voimassaolevassa lupapäätöksessä sallitusta kokonaisottomäärä (400 000 m³ktr). Näin suuresta ottotahdista johtuen Haapasora Oy:n olisi tullut ilmoittaa asiasta ympäristönsuojeluviranomaiselle valvonnan tehostamiseksi. Ilmoituksia ei ole tehty vaan asia on todettu vuosittaisen raportoinnin yhteydessä. Todettakoon, että ympäristönsuojeluviranomaisen asiaan puuttumisesta ja Petojärventien alkupään asfaltoinnista huolimatta pölyämistä, ja mm. pölystä tulevia valituksia, ei ole saatu vuosien aikana loppumaan. Asiassa on jatkon kannalta erityisesti huomioitava, että Haapasora Oy on aikaisemmin ennen vuotta 2026, vastoin Väyläviraston päätöstä, käyttänyt Petojärventien lisäksi louhoksen kohdalla olevaa liittymää louhosalueen liikennöintiin 4-tielle ja sieltä louhosalueelle, vaikka sen käyttö on ollut kielletty turvallisuussyistä (ohistuskaistat suoraan liittymän kohdalla). Ympäristönsuojeluviranomainen on saanut tästä useita ilmoituksia ja on itsekin paikan päällä näkyä todistanut. Haapasora Oy:tä on kehoitettu lopettamaan liittymän käyttö useasti niin kirjallisesti kuin suullisestikin. Petojärventien käyttöpaineen voidaan olettaa entisestään kasvavan, kun kaikki louhoksen liikennöinti siirtyy liittymästä Petojärventielle. Tämä asia on huomioitu pölyämistä ja kesäajan rajoitusta koskevissa lupamääräyksissä. Petojärventien alun asfaltointi ei välttämättä myöskään estä pölyämistä kokonaan, sillä hiekkaa ja pölyä kulkeutuu ajoneuvojen mukana asfaltille.

Lupamääräys toiminnan keskeyttämisestä niinä hetkinä, joina pölyämistä ei saada hallintaan, on nähty tarpeelliseksi ongelman jatkuvuuden vuoksi. Määräys on myös yleisesti käytössä muissa kunnissa maa-aines- ja ympäristölupapäätöksissä. Pölyä on ilmoitusten ja ympäristönsuojeluviranomaisen tekemien havaintojen perusteella tullut niin louhokselta kuin louhoksen kuljetuksia hoitaneesta ohiajoliikenteestä louhokselle johtavalta hiekkatieeltä (petojärventie), jonka varrella valittajat asuvat. On huomioitava, että merkittävää pölyhaittaa ei saa aiheutua asukkaiden lisäksi myöskään ympäröivälle luonnolle eikä ohiajavalle liikenteelle. Pölyhaittaa on ilmennyt nimenomaan kuivanmaan aikaan kesäisin, mistä syystä runsaasti pölyämistä aiheuttavan murskaamisen rajaaminen kesäajan ulkopuolelle on ollut perusteltua. Pölymittausten vaatiminen toiminnan valitushistoria tuntien on ollut välttämätöntä selvilläolovelvollisuuden nojalla sekä siksi, että sillä saadaan selville, minne asti pöly suunnitelma-alueelta sekä petomäentieltä, jolla kuljetuksia tehdään, kulkeutuu ja saadaan selvyys mahdollisille jatkotoimenpiteille. Jos pölymittauksien perusteella todetaan, että louhoksen toiminnasta syntyvä pölyäminen ei ole kohtuutonta/saatu pölyntorjuntatoimin

kohtuulliseksi, voi Haapasora Oy hakea lupamääräyksiin muutosta myöhemmin.

Valituksessa on painotettu, että ottotoiminta kohdistuu lähteen ja on pienialaista. On huomioitava, että niin nykyisessä kuin valituksenalaisessa päätöksessä sallitaan oton eteneminen myös itään, eli kaikki otto ei tule olemaan asutuksesta pois päin. Ympäristönsuojeluviranomaisen näkemys toiminnan pienialaisuudesta poikkeaa Haapasora Oy:n näkemyksestä. Kyseessä on Äänekosken suurin louhosalue ja toiminta on ollut hyvin aktiivista viime vuosina; viimeisen kolmen vuoden aikana louhosalueelta on otettu kalliokiveä 133 500 m³ktr, joka on kolmasosa voimassaolevassa lupapäätöksessä sallitusta kokonaisottomäärästä (400 000 m³ktr). Haapasora Oy ei ole ilmoittanut valvovalle viranomaiselle keskimääräisen ottotahdin ylittymistä, mikä on olennaista valvonnan kohdistamisen kannalta tilanteissa, jossa otto etenee huomattavasti nopeammin kuin ennalta on arvioitu.

Suhteellisuus ja yhdenvertaisuusperiaatteeseen vetoaminen valituksen alaisen ja valittajan esiin tuoman toisen yhteisluvallisen kohteen välillä ei ole perusteltua (toiminta-ajan rajaamisessa kesäajan ulkopuolelle) mm. kyseisen päätöksen määräys 4. on säädetty toiminta-ajoista ja määräykseen on kirjoitettu, että ”mikäli toiminnasta aiheutuvasta melusta tai pölyämisestä tulee valituksia, voi ympäristönsuojeluviranomainen määrätä toiminta-ajan supistamiseksi kesäajan (1.6. - 31.8.) ulkopuolelle”. Määräystä on perusteltu sillä, että hakemuksesta ei ole jätetty muistutuksia eikä mielipiteitä eikä toiminnasta ole tullut valituksia, joten toiminta-aikaa ei ole nähty tarpeelliseksi rajoittaa saatujen lausuntojen laajuudessa. Kuten yllä on kuvattu, Haapasora Oy:n hakemuksesta on jätetty mielipiteitä ja muistutuksia, jonka lisäksi toiminnasta on tullut runsaasti valituksia. Lisäksi Haapasora Oy:n louhos on Äänekosken aktiivisimpia louhoksia, toisin kuin esimerkkikohteet, jolla ei ole ollut luvan myöntämisestä 2022 jälkeen ottoa ollenkaan. Ottotoiminta ko. esimerkkikohteissa ei siis ole aktiivista.

Talviaikainen toiminta ei ole mitenkään tavatonta kalliokiviaineksen ottotoiminnassa. Äänekosken alueella on talviaikaan toimivia louhosalueita, joiden räjäytyksiä ja murskausta on viime vuosina ympäristönsuojeluviranomainen ollut seuraamassa ja tarkastamassa.

Luvan haltijalla on päätöksen myöntämisen jälkeen aina mahdollisuus hakea muutosta lupamääräyksiin perustelluista syistä myöhemmin, jolloin lupamääräyksen muuttamisesta voidaan uuden materiaalin ja perustelujen myötä kuulla myös naapureita ja viranomaisia.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on otettava päätöstä antaessaan huomioon toiminnan valvontahistoria, hakemuksesta saadut lausunnot, muistutukset ja mielipiteet ja nämä ovat puoltaneet kesäajan rajaamista meluavimpien ja pölyävien toimintojen ulkopuolelle myös valituksenalaisessa päätöksessä. Määräystä 3 ei ole edellä perustelluin syin syytä muuttaa.

2. Lupamääräyksen 9 perusteluissa on todettu:

Ympäristönsuojelulain 46 §:n perusteella luvassa on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan vaikutusten tarkkailusta. Pintavesinäytteiden avulla saadaan selville toiminnan vaikutukset pintavesiin. Edellisessä päätöksessä määrättyjen vesinäytteiden ottovelvoitteen myötä laskeutusaltaasta saadut tulokset ovat olleet viimeisten kolmen vuoden ajan koholla luonnonpitoisuuksiin verrattuna, jolloin vesiensuojelurakenteista ja näytteenotosta määrääminen on katsottu tarpeelliseksi ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Tulokset raportoidaan viranomaiselle valvonnan mahdollistamiseksi.

YSL 6 §:n nojalla toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Vesinäytteitä on otettu Haapasora Oy:n louhoksen laskeutusaltaasta vuosittain alkaen vuodesta 2022 pääasiassa syksyisin. Poikkeuksellisesti vuosina 2023 ja 2025 on otettu kaksi näytettä, yksi keväällä ja toinen syksyllä. Lisäksi 2025 syksyllä on otettu ylimääräinen vertailunäyte saostusaltaan viereisestä louhikkoon muodostuneesta altaasta, josta vesi virtaa myös alueelta pois. Saostusaltaan tulosten perusteella alueelta johtuvissa vesissä ei ole koskaan havaittu öljyhiilivetyjä ja pH on ollut hyvin lähellä neutraalia. Sähkönjohtavuus on aina ollut hieman luonnontasoa korkeampi (noin puolintoistakertaisesta kolminkertaiseen), pois lukien vuosina 2023 ja 2025, jolloin se on ollut nelinkertainen ja sitten viisinkertainen luonnontasoon verrattuna. Kemiallinen hapenkulutus on ollut alhainen paitsi vuonna 2025. Sameus on vaihdellut kirkaasta lievästi sameaan ja sameaan, tällä ei ole havaittu vaikutusta näytetuloksiin.

Kokonaistyyppipitoisuudet ovat olleet 30-37 kertaiset luonnontasoihin (600 µg/l) nähden kolmen peräkkäisenä vuotena 2023 alkaen, tyyppi on ollut pääosin nitraattimuodossa (NO₃). Ammoniumtypen taso on lähtenyt nousemaan vuonna 2023 ollen tuolloin 230 µg/l, vuonna 2024 jo 2 000 µg/l ja vuonna 2025 1 600 µg/l (liite 5).

Vertailuvesinäytteestä saadut näytetulokset ovat olleet myös moninkertaisia luonnontasoihin; sähkönjohtavuus 8-kertainen luonnontasoon verrattuna ja kokonaistyyppi 115-kertainen luonnontasoon verrattuna. Ammoniumtyyppipitoisuus on ollut myös korkea, 750 µg/l. Nitraatti- ja ammoniumtyyppipitoisuudet viittaavat nimenomaan räjähteistä ja kalliokiviaineksen ottotoiminnasta muutoinkin tulevaan kuormitukseen.

Näin korkeiden pitoisuuksien vuoksi vuosittaisten vesinäytteiden ottaminen ja ravinteiden kulkeutumisen seuraaminen myös alapuolisessa vesistössä on perusteltua. Koska ottoalueen yläpuolelta ei ole mahdollista saada vertailunäytettä, on määrätty sen sijaan vedenlaadun seuranta alapuolisessa vesistössä. Samoin toiminnanharjoittajaa on määräyksessä veloitettu saostusaltaiden ylläpitoon ja niiden toiminnan parantamiseen ravinnekuormituksen hallitsemiseksi. Vesistövaikutusten ja saostusaltaan toimivuuden seurannan takia vuosittainen näytteenotto on perusteltua. Vedenlaatua ei voi havaita silmämääräisesti sameutta lukuunottamatta, vaan se vaatii aina vesinäytteenoton, joten

vuosittaisten valvontakäyntien yhteydessä asian arvioiminen ei ole mahdollista. Sameudella ei ole havaittu olevan yhteyttä vaikutusta näytetuloksiin. Ympäristönsuojeluviranomainen ei myöskään toteuta louhosalueilla tarkastuksia vuosittain, vaan valvontaohjelman mukaisesti ja tarvittaessa.

Lupamääräyksen antamisessa huomioidaan aina myös ympäristötekijät ja maastonmuodot sekä lupakokonaisuus. Tässä kyseisessä, valituksen mukaisessa kohteessa, ottoalue on historian myötä toistuvasti laajentunut, jolloin myös ympäristövaikutukset kasvavat. Vedet johtuvat ottoalueelta oja pitkin eteenpäin eivätkä esimerkiksi kokonaisuudessaan imeydy alueen maaperään, jolloin vaikutus jäisi paikalliseksi eikä vaikutuksia esimerkiksi alapuolisiin vesistöihin synny. Haapasora Oy:n louhokselta vedet lähtevät laskemaan länteen, jossa sijaitsevat myös lähin lampi n. 950 m etäisyydellä ja metsälain 10 §:n mukainen erityinen ympäristö, noro, noin 400 metrin etäisyydellä.

Haapasora Oy:n toimittamassa esimerkkikohteen päätöksessä 5.8.2022 11 § otto ei ole ollut säännöllistä, kuten Haapasora Oy:llä. Haapasora Oy:n valituksen alaisen lupapäätöksen mukainen suunnitelma-alueen pinta-ala on 10,25 ha ja ottoalue (josta kalliokivi irroitetaan) 4,18 ha, kun vastaavat alat valituksen liitteenä olevassa esimerkkikohteessa ovat 3,3 ha ja 1,7 ha. Lupamääräyksessä sallittu kokonaisottomäärä esimerkkikohteessa 100 000 m³ltr ja valituksenalaisessa päätöksessä 595 000 m³ltr, jolloin ymmärrettävästi ympäristövaikutukset ovat myös erilaiset, kun kyseessä on erikokoiset toiminnot. Päätöstä annettaessa käytetään aina tapauskohtaista harkintaa. Äänekosken suurimmalla louhosalueella, jollainen Haapasora Oy:n Petomäen kalliokiviaineksen ottoalue suunnitelma-alueineen on, ja jonka toiminta yhä laajentuu, on määräyksissäkin huomioitava varautuminen ympäristövaikutusten kasvuun.

Edellä mainituin perusteluin lupamääräystä 9 ei ole perusteltua muuttaa.

3. Vna maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 8 §: "Maa-ainelain 10 §:n nojalla myönnetyn luvan voimassaoloajan aikana luvan haltijan on toteutettava myös kaikki luvan tai sen määräysten edellyttämät jälkihoitotoimenpiteet, jollei niiden suorittamiselle ole lain 11 §:n 3 momentin nojalla annettu muuta määräaika." Toimenpiteet kohdistuvat sille alueelle, jolle toimia on tehty. Luonnollisesti ottamisen ulkopuolelle jääneet koskemattomat alueet eivät toimenpiteitä vaadi. Mikäli toimintaa aiotaan laajentaa, tulee uusi lupahakemus jättää ajoissa, mielellään vähintään vuotta ennen päätöksen voimassaoloajan umpeutumista. Vireillä oleva lupahakemus huomioidaan aina valvonnassa, jolloin maisemointia ei vaadita vireilläoloaikana tehtäväksi sen alueen suuntaan, jonne toimintaa suunnitellaan laajennettavan.

Koskien valituksen nro 3. toista osaa, Haapasora Oy ei ole hallinto-oikeudelle toimittamassaan valituksessa esittänyt maisemaan sulauttamista jäljelle jäävien rintausten osalta esimerkiksi istutuksin,

vaan on esitetty rinteiden loiventamista alaosista jyrkimmistä kohtaa. Esitys ei poista louhoksesta aiheutuvaa maisemavaikutusta, josta on hakemusvaiheessa mielipiteissä huomautettu ja jota on lupapäätöksen lupamääräyksen 12 vaatimuksella 1:2 loivennuksissa haettu. Maa-aineslain (555/1981) 3 § 4 mom. mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi. Edelleen 6 §:n 1 mom. mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos ottaminen tai sen järjestely ei ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon lupamääräysten vaikutus. Edelleen 11 §:n 1 mom. mukaan ainesten ottamista koskevaan lupaan on liitettävä määräykset siitä, mitä hakijan on noudatettava hankkeesta aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi, jolleivät sanotut seikat käy ilmi ottamissuunnitelmasta. Päätöstä myönnettäessä on katsottu, että luiskaamisella taataan niin alueen turvallisuus, kuin maisemointi ja maisemahaittojen vähentäminen toiminnan päätyttyä. Koska hakija ei itse ole esittänyt toimia maisemahaittojen vähentämiseksi, on tästä ollut tarpeen määrätä päätöksessä. Näin ottamistoiminnan vaikutus maisemaan on katsottu lievennettävän jälkihoidolla ja maisemoinnilla. Vaatimus louhosalueiden luiskaamisesta 1:2 on pääosassa Äänekosken alueella sijaitsevilta louhosalueita vaadittu ja sitä ovat muut hakijat myös itse hakemuksissaan esittäneet, aivan kuten valittajan esiin nostamassa esimerkikohteessakin. Huomion arvoista myöskin on, ettei hakija ole esittänyt louhosalueelle myöskään sellaista jatkokäyttöä, jossa pystysuorien, paikoitellen yli 30 metrin kallojyrkänteiden jättäminen sellaisinaan, olisi perusteltua.

Lupamääräyksiä 12 ja 19 ei siten edellä esitetysti ole perusteltua muuttaa.

4. Maa-aineslain (555/1981) 10 § mukaan maa-ainesluvan voimassaoloaika on 10 vuotta tai perustellusta syystä 15 tai 20 vuotta. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella määräaikaisten lupien lupapäätösten voimassaoloajan on selvittävä päätöksestä. Mikäli päätökseen merkittäisiin voimaantuloajaksi päätöksen lainvoimaisuus, ei päätöksestä tällöin selviä voimassaolon päivämäärää taikka sitä, mistä voimassaoloaika lasketaan. Päätöstä annettaessa ei voida tietää, valitetaanko päätöksestä ja jos valitetaan, ei voida tietää etukäteen, milloin päätös on lainvoimainen.

Edellä perustellusti voimaantuloaikaa ei ole syytä muuttaa.

5. Äänekosken kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen maa-ainetaksa on päätetty ja hyväksytty ympäristölautakunnassa 8.11.2023 (liite 6). Maa-ainetaksan 5 §:n kohta 5.4: "Vakuuden suuruus määräytyy suunnitelma-alueen pinta-alan, otettavan maa-ainesmäärän, korkeuserojen, maastonmuotojen sekä maisemoinnin ja muiden lupapäätöksen edellyttämien toimenpiteiden kustannusten perusteella. Suunnitelma-alueella tarkoitetaan koko toiminta-alueita sisältäen otto- sekä tukitoiminta- ja varastoalueet. Yllä mainitusti vakuus määräytyy seuraavasti: Kallio- ja rakennuskiven ottamisalueet 10 000 € / ha. Yllä esitetyn perusteella muodostuvaa

vakuuden määrää voidaan suurentaa tai pienentää 10 - 30 prosenttia hankkeen vaativuuden kannalta vaikeiden tai helppojen olosuhteiden perusteella. Harkinnassa otetaan huomioon muun muassa ottamisalueen maaston muodot ja korkeuserot sekä toiminnasta ympäristölle aiheutuva riski. Luvan hakija on velvollinen antamaan arvion ottamisalueen maisemointikustannuksista luvan hakemisen yhteydessä.”

Hallinto-oikeudelle toimitetussa valituksessa on laskettu vakuus ottoalueen pinta-alan mukaan. Edellä kuvatusti maa-ainestaksassa vakuus määritellään kuitenkin suunnitelma-alueen eli ottamisalueen pinta-alan mukaan, koska maa-ainesten ottotoimintaan luettavia toimintoja ulottuu myös varsinaisen ottoalueen ulkopuolelle. Haapasora Oy esittää vakuuden merkittävää pienentämistä nykyisestä vaaditusta vakuudesta (78 799 eurosta), vaikka on hakenut lupaa toiminnan laajentamiselle. Valituksen alaisessa lupapäätöksessä asetettu vakuus on Äänekosken kaupungin hyväksytyn maa-ainestaksan (8.11.2023 § 35) mukainen ja päätöksen mukaista vakuutta on maa-ainestaksan sallimissa rajoissa jo kohtuullistettu 10 %. Haapasora Oy on ilmaissut aiemminkin tyytymättömyytensä Äänekosken kaupungin maa-ainestaksaa kohtaan ja Haapasora Oy:tä on toistuvasti ohjeistettu, että vakuutta voidaan lupakauden aikana pienentää maisemoinnin edetessä (maisemoidun alueen ala poistetaan vakuudeksi laskettavasta alasta). Edellä esitetyin perustein vakuutta ei ole syytä muuttaa.

6. Haapasora Oy:lle myönnetty yhteislupapäätös on tehty hakijan toimittamien tietojen, saatujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta sekä lupakokonaisuus ja ympäristö huomioiden. Päätös on lainmukainen, sillä sen käsittelyssä taikka myöntämisessä ei ole tapahtunut sellaista virhettä, josta syystä oikeudenkäyntikulut tulisi määrätä Äänekosken kaupungin maksettaviksi. Myöskään hakija ei esitä päätöstä kumottavaksi. Hakija on lisäksi toimittanut hallinto-oikeudelle valituksensa tueksi sellaista aineistoa, joka olisi tullut toimittaa lupahakemuksen aikana, jotta se olisi voitu huomioida päätöksenteossa ja jotta viranomaisia ja naapureita olisi siitä voitu asianmukaisesti kuulla. Toisekseen esimerkiksi tyytymättömyys vakuuden suuruuteen ei ole asia, jonka hallinto-oikeuden tulisi ratkaista erityisesti, kun vakuus on määrätty voimassa olevan taksan mukaisesti eikä sen laskennassa ole tapahtunut virhettä.

Yhteenveto

Lupien myöntämisessä käytetään lain ja säädösten lisäksi aina tapauskohtaista harkintaa. Haapasora Oy:n valituksen alaisen päätöksen kohdalla on edellä esitetysti ja päätöksessä perustellusti tehty lupaharkinta suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteet huomioiden. Haapasora Oy:lle myönnetty yhteislupapäätös on tehty hakijan toimittamien tietojen, saatujen lausuntojen ja mielipiteiden pohjalta sekä lupakokonaisuus ja ympäristö huomioiden. Päätös on maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukainen, se noudattaa MURAU-asetusta eikä sen käsittelyssä taikka myöntämisessä ole tapahtunut virhettä, jonka vuoksi lupapäätöksen sisältöä tulisi muuttaa.

Samasta syystä oikeudenkäyntikuluja, tai muuta Haapasora Oy:n esittämiä kuluja, ei tulisi määrätä Äänekosken kaupungin maksettavaksi. Kaupunki varaa oikeuden esittää myöhemmin kaupungin oikeudenkäyntikuluvaatimuksen asiassa.

Valmistelija Ympäristötarkastaja Jatta Heikkinen, puh. 0400 545 346
Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683

Esittelijä Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen

Päätösehdotus Ympäristölautakunta päättää, että se antaa asiassa lausunnon Vaasan hallinto-oikeudelle edellä esittelytekstissä tarkoitetun mukaisesti. Ympäristöpäällikön päätös 29.11.2025 § 6 tulee pysyttää muuttamattomana ja valitukset hylätä.

Oikeudenkäynti- tai muitakaan Haapasora Oy:n valituksessa esitettyjä kuluja, ei tule määrätä Äänekosken kaupungin maksettavaksi, koska virhettä päätöksen käsittelyssä ja antamisessa ei ole tapahtunut.

Lisäksi ympäristölautakunta valtuuttaa ympäristöpäällikön antamaan hallinto-oikeuden mahdollisesti pyytämät lisäselvitykset ja lisätiedot asiassa.

Päätös Hyväksyttiin.

- - - - -